Motion

1983/84:1619

Tommy Franzén m. fl.

En hälsovårdsavgift för information om tobakens skadeverkningar

"Tobaksbruket – ett av nutidens största hälsoproblem." Uttalandet är av Världshälsoorganisationen, WHO. Redan 1970 slog WHO fast att ingen annan enskild förebyggande hälsoåtgärd skulle kunna bidra mer till bättre hälsa i i-länderna än ett stopp av tobaksrökningen.

Att upplysa om tobakens skadeverkningar är bl. a. den väg som bör nyttjas för att minska det totala tobaksbruket. Dock står det mycket litet medel till förfogande för sådan upplysning. Samhället förfogar, enligt socialstyrelsen, över endast 2 milj. kr. för sin informationsverksamhet.

Tobaksbolaget däremot förfogar över väsentligt större resurser för marknadsföring och reklam. Enligt socialstyrelsen satsar tobaksbolaget årligen 30 till 40 milj. kr. för detta. Tobaksbolagets marknadsföringskostnader utgör ca 1 % av vad samhället uppbär i tobaksskatt. Som synes är relationerna ytterst ojämna.

Socialstyrelsen skrev den 16 januari i år till regeringen och framförde förslag bl. a. om "en särskild hälsovårdsavgift" för att finansiera arbetet mot tobaksskador. I skrivelsen sägs bl. a. följande:

Socialstyrelsen är medveten om att ökade resurser till arbetet för minskat tobaksbruk i nuvarande statsfinansiella läge inte kan erhållas utan särskild finansiering. Det framstår för socialstyrelsen som rimligt och naturligt att kostnaderna för arbetet mot tobakens skadeverkningar belastar tobaksbranschen. Socialstyrelsen vill följaktligen föreslå att såväl tillverkare som importörer åläggs en särskild *hälsovårdsavgift* som oavkortat används att finansiera det centrala arbetet mot tobakens skadeverkningar.

En måttlig hälsovårdsavgift som åläggs företagen inom tobaksbranschen behöver inte drabba konsumenten. Förslaget om skärpt lagstiftning mot tobaksreklamen avser bl. a. att minska tobaksreklamens volym och torde således medföra att företagens kostnader för säljfrämjande åtgärder kan minskas. Dessutom skulle införandet av en särskild hälsovårdsavgift för tobaksvaror innebära ett slags informationsinsats. Tobakskonsumenterna skulle få ytterligare en tydlig markering hur bestämt statsmakterna önskar nedbringa tobakskonsumtionen för att därigenom minska tobaksskadorna. Genom denna markering skulle avgiften också bidra till ökad insikt om att tobaken inte utgör någon samhällsekonomisk tillgång utan tvärtom medför direkta samhällsekonomiska förluster på grund av "onödiga" sjukdoms- och förtidsdödsfall.

Tobakskommittén beräknade i sitt slutbetänkande 1981 ett ökat medelsbehov för centralt arbete mot tobaksskadorna på totalt 8,5 milj. kr. En av de åtgärder för vilka medelsbehov beräknats har dock genomförts (inrättande av konsulenttjänster för hälsofostran vid länsskolnämnden), varför kvarstående, ännu icke tillgodosett medelsbehov f. n. uppgår till 5,5

milj. kr. Detta aktuella medelsbehov skulle kunna finansieras med en hälsovårdsavgift på 1 (ett) öre per cigarettpaket. Intäkterna förutsätts oavkortat gå till arbetet mot tobaksskadorna. Det bör ankomma på socialstyrelsen att bedöma hur medlen skall fördelas mellan forsknings- och infomationsinsatser, central respektive regional verksamhet etc.

Som socialstyrelsen framhåller, och som också de i socialstyrelsens samrådsgrupp för tobaksfrågor ingående organisationerna instämmer i, krävs flera åtgärder för att minska tobakens skadeverkningar. Bl. a. föreslås denna hälsovårdsavgift om 1 öre per cigarettpaket för att skapa resurser för detta.

Förslaget skulle till viss del nå upp till det som förespråkas i utredningen Minskat tobaksbruk, SOU 1981:18. Där förordas att ca 8,5 miljoner ställs till förfogande för upplysningsarbete. Socialstyrelsen har dock uppskattat det återstående medelsbehovet f. n. till ca 5,5 milj. kr. Detta skulle uppnås genom nämnda avgift.

Med hänvisning till ovanstående föreslås

att riksdagen beslutar om införandet av en särskild hälsovårdsavgift om 1 öre per cigarettpaket för bekostande av information mot tobakens skadeverkningar i enlighet med vad som anförs i motionen.

Stockholm den 25 januari 1984

TOMMY FRANZÉN (vpk)

MARGARETA WINBERG (s) ROLF RÄMGÅRD (c)

ELVER JONSSON (fp) ALLAN ÅKERLIND (m)